

Betænkning

over

I. Forslag til lov om ændring af lov om naturfredning og II. Forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser som følge af ændringer i naturfredningsloven

Betænkning afgivet af udvalget om fysisk planlægning den 20. april 1978

Udvalget har behandlet lovforslagene i en række møder. I forbindelse hermed har miljøministeren dels skriftligt, dels i samråd besvaret en række spørgsmål.

Udvalget har desuden modtaget mundtlige og/eller skriftlige henvendelser fra:

Advokatrådet,
Biologforbundet,
Danmarks civile Hundeførerforening,
Danmarks Naturfredningsforening,
Danmarks Sportsfiskerforbund,
Dansk botanisk Forening,
Dansk dendrologisk Forening,
Dansk entomologisk Forening,
Dansk Jagtforening,
Dansk Kennel Klub,
Dansk naturhistorisk Forening,
Dansk Ornithologisk Forening,
Dansk Politihundeforening,
Dansk Strandjagtforening,
Danske Husmandsforeninger,
De samvirkende danske Landboforeninger,
Foersom, Peter, Roskilde,
Foreningen til Dyrenes Beskyttelse i Danmark,
Fredningsplanudvalget for Fyns amt, formanden,
Fredningsplanudvalget for Viborg amt,
Friluftsrådet,
Haarløv, T., formand for fredningsplanudvalget for Fyns amt,
International Council for Bird Preservation, den danske sektion,
Kommunernes Landsforening,
Landsforeningen Natur og Ungdom,

Landsjagtforeningen af 1923,
Marvad, Svend, Næsby/Orø og
Naturfredningsrådet.

Miljøministerens besvarelse af nogle af udvalget stillede spørgsmål er optrykt som bilag til betænkningen.

Der er af ministeren og nogle mindretal stillet en række ændringsforslag til forslaget til lov om ændring af lov om naturfredning, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Ad I. Forslag til lov om ændring af lov om naturfredning.

I forbindelse med lovforslagets § 36 om fredningsplanlægning har udvalget drøftet, hvorledes man sikrer sig mod dobbeltadministration, når der både på amtskommunalt plan og centralt kan udarbejdes planer.

Udvalget har som svar på et spørgsmål herom fra ministeren modtaget en redegørelse, der er optrykt som bilag til betænkningen.

Det fremgår heraf, at der ikke skulle være risiko for, at der sideløbende planlægges såvel i amtskommune som centralt for det samme område.

Udvalget har som svar på 3 spørgsmål modtaget en redegørelse fra ministeren for beføjelsen i § 46, stk. 4, til ved bekendtgørelse at sætte strandbeskyttelseslinjen i kraft på sandflugtsfredede arealer og om muligheden for en øget sikring af klitterne ved den jyske vestkyst.

Udvalgets spørgsmål og ministerens besvarelse er optrykt i bilaget til betænkningen, og

udvalget ønsker at give udtryk for, at man har noteret sig indholdet af svarene.

I et samråd med miljøministeren har udvalget drøftet bestemmelsen i den gældende lovs § 57 om forbud mod reklamer og propagandaskilte i fri luft. Ministeren har herefter stillet nedenstående ændringsforslag nr. 14, hvorefter ministeren kan bestemme, at det generelle forbud ikke skal gælde for reklamer på både. Baggrunden for forslaget er bl. a. et ønske om lovliggørelse af en udviklet praksis, hvorefter visse firmaer gratis stiller både til rådighed navnlig for sejlkлубbers unge medlemmer mod reklame for firmaet på båd eller sejl.

På baggrund af henvendelser fra bl. a. Dansk Ornithologisk Forening har udvalget drøftet det forhold, at det overvejende antal hedestrækninger henligger uden naturfredningsmæssig beskyttelse.

Udvalget finder det ikke hensigtsmæssigt på indeværende tidspunkt at fremsætte forslag til en særlig bestemmelse om beskyttelse af hederne, men man er opmærksom på hederens særlige værdi og beskyttelsesbehov ved kortlægningsarbejdet, fredningsplanlægningen og gennemførelsen af fredninger. Udvalget henstiller, at ministeren overvejer hensigtsmæssigheden af, at der udstedes en bekendtgørelse om fredning af de statsejede hedearaler.

Udvalget ønsker at understrege, at fredningsmyndighederne bør være opmærksom på den belastning af de særligt udsatte dele af naturen, som en for voldsom rekreative udnyttelse kan medføre, og have for øje, at den egentlige naturbeskyttelse her ikke trænges i baggrunden af rekreative hensyn.

Der har fra mange sider – bl. a. de »stille brugere« – over for udvalget være udtrykt håb om, at der i lovforslaget ville blive indføjet en bestemmelse om rådgivende udvalg (grønne råd).

Flertallet (udvalget med undtagelse af fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) finder dog ikke, at det på nuværende tidspunkt er ønskeligt at lovfæste sådanne rådgivende udvalg, idet flertallet håber, at de enkelte amtsråd og interesseorganisationer selv finder frem til et samarbejde under en form, der ikke virker forsikende for arbejdet.

Et mindretal (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) finder det afgørende, at det direkte af loven fremgår, at fredninger skal

behandles og besluttes på baggrund af en omhyggelig afvejning af de mange forskelligartede interesser og hensyn, der kan gøres gældende, herunder især de erhvervs-mæssige, som efter mindretallets opfattelse på en helt urimelig måde hidtil i alt væsentligt er blevet overset ved behandlingen af fredningssager.

Udvalgsbehandlingen har klart demonstreret, hvor upræcist og vilkårligt lovforslagets § 43, stk. 2, om tilstandsændringer af private vandløb og af moser vil blive administreret. Uanset at mindretallet erkender de positive naturfredningsmæssige intentioner, der motiverer stk. 2 i § 43, er mindretallet af den opfattelse, at den foreslåede bestemmelse er så dårligt forberedt og med så uoverskuelige konsekvenser, at man anstændigvis ikke i et retssåmfund kan være bekendt at præsentere først og fremmest vort landbrug for en så løs og vilkårlig lovgivning, og mindretallet må opfordre ministeren til at viderebearbejde denne del af lovforslaget.

Mindretallet skal endelig understrege, at det ikke kan være noget folketingsanliggende at beskæftige sig med den form, hvorunder de enkelte amtsråd fremover vil samarbejde med bl. a. de »stille brugere«.

Et andet mindretal (venstres medlemmer af udvalget) ønsker at udtale følgende:

I en række bestemmelser tillægges hovedstadsrådet beføjelser, som i det øvrige land beror hos amtsrådet. Når mindretallet ikke stiller ændringsforslag til disse bestemmelser, skal det ses i lyset af, at loven om hovedstadsrådet står foran revision, og mindretallet forbeholder sig ved denne lejlighed at virke for ensartede regler for hele landet.

Ad I. Forslag til lov om ændring af lov om naturfredning

II. Forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser som følge af ændringer i naturfredningsloven.

Et mindretal (socialdemokratiets og socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller det under nr. I omhandlede lovforslag til *vedtagelse* med de af miljøministeren under nr. 3, 5, 7, 8, 12, 14, 15, 18 og 21 stillede ændringsforslag og det under nr. II omhandlede lovforslag til *vedtagelse uændret*.

Et *andet mindretal* (venstres, det konservative folkepartis og centrum-demokraternes medlemmer af udvalget) indstiller det under nr. I omhandlede lovforslag til *vedtagelse* med de af miljøministeren stillede ændringsforslag nr. 3, 7, 12, 14, 18 og 21 samt med de af mindretallet stillede ændringsforslag nr. 1, 6 og 17 og det under nr. II omhandlede lovforslag til *vedtagelse uændret*.

Et *tredje mindretal* (framskridtspartiets medlemmer af udvalget) indstiller det under nr. I omhandlede lovforslag til *vedtagelse* med de af miljøministeren stillede ændringsforslag nr. 3, 7, 12, 14, 18 og 21 samt med de af mindretallet stillede ændringsforslag nr. 1, 2, 4, 9, 10, 11, 16 og 19 og det under nr. II omhandlede lovforslag til *vedtagelse uændret*.

Mindretallets stilling ved lovforslagene 3. behandling vil være bestemt af de ændringsforslag, der vedtages ved 2. behandling.

Et *fjerde mindretal* (kristeligt folkepartis medlem af udvalget) indstiller det under nr. I omhandlede lovforslag til *vedtagelse* med de af miljøministeren stillede ændringsforslag nr. 3, 7, 12, 14, 18 og 21 samt med de af mindretallet stillede ændringsforslag nr. 6, 13, 17 og 20 og det under nr. II omhandlede lovforslag til *vedtagelse uændret*.

Et *femte mindretal* (venstresocialisternes medlem af udvalget) indstiller det under nr. I omhandlede lovforslag til *vedtagelse* med de af miljøministeren stillede ændringsforslag nr. 3, 5, 7, 8, 12, 15, 18 og 21 og det under nr. II omhandlede lovforslag til *vedtagelse uændret*.

Ændringsforslag

til

I. Forslag til lov om ændring af lov om naturfredning

Til § 1

Af et *mindretal* (Askjær Jørgensen (FP), Børge Møller (FP), Thorndahl (FP), Aksel Pedersen (V), Kristen Østergaard (V), Keld Andersen (KF) og Prehn (CD)):

1) Før nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»01. I § 1 indsættes som nyt stykke:

»Stk. 3. Ved bedømmelsen af en fredningssag skal der på den ene side lægges vægt på hensynet til bevarelsen af Danmarks natur og landskabelige værdier og på den anden side den samfundsmæssige nytte af den eller de virksomheder og landbrug, der vil blive berørt af fredninger, samt de omkostninger, der vil være forbundet hermed.«

Af et *mindretal* (Askjær Jørgensen (FP), Børge Møller (FP) og Thorndahl (FP)):

2) Nr. 10 affattes således:

»10. § 5, stk. 1, affattes således:

»Taksationskommissionen består af 5 medlemmer. Formanden og et af de andre medlemmer beskikkes af ministeren. Formanden skal have juridisk embedseksamen. 2 medlemmer vælges af vedkommende amtsråd, for hovedstadsområdet vedkommende dog af hovedstadsrådet. Det 5. medlem vælges inden for hver fredningskreds af De samvirkende danske Landboforeninger.«

Af *miljøministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

3) I nr. 13 indsættes i § 33 som nyt stk. 2:

»Stk. 2. Miljøministeren kan med tilslutning fra folketingets finansudvalg fastsætte en højere beløbsgrænse end den i stk. 1 nævnte.«

Af *mindretallet* under nr. 2:

4) I den under nr. 15 foreslåede § 43 udgår stk. 2.

Af *miljøministeren*, tiltrådt af et *mindretal* (Svend Andersen (Bornh.a.) (S), Helle Degn (S), Jørgen Frederiksen (S), Svend Erik Rasmussen (S), Erik Holst (S), Marinus Sørensen (S), Westh (S), Alfred Andersen (SF) og Waldorff (VS)):

5) I den under nr. 15 foreslåede § 43 affattes stk. 2 således:

»Stk. 2. Ændringer af det åbne forløb af private vandløb med en bundbredde på mindst 1,5 m samt af tilstanden af moser må kun ske med tilladelse fra amtsrådet, i hovedstadsområdet dog hovedstadsrådet. Tilsvarende regel gælder efter miljøministerens

bestemmelse for nærmere angivne private vandløb med en bundbredde på under 1,5 m.«

Af et *mindretal* (Keld Andersen (KF), Aksel Pedersen (V), Kristen Østergaard (V), Prehn (CD) og Arne Bjerregaard (KrF)):

6) I den under nr. 15 foreslåede § 43 affattes *stk. 2* således:

»*Stk. 2.* Ændringer af det åbne forløb af private vandløb med en bundbredde på mindst 1,5 m samt af tilstanden af moser må kun ske med tilladelse fra amtsrådet, i hovedstadsområdet dog hovedstadsrådet.«

Af miljøministeren, tiltrådt af udvalget:

7) Den i nr. 15 foreslåede § 43, *stk. 3*, affattes således:

»*Stk. 3.* Rørsvær i perioden 1. marts – 1. november kan kun ske med tilladelse fra miljøministeren.«

Af miljøministeren, tiltrådt af *mindretallet* under nr. 5:

8) I den under nr. 15 foreslåede § 43 ændres i *stk. 4, 1. pkt.*, »*stk. 2*« til: »*stk. 2, 1. pkt.*«.

Af *mindretallet* under nr. 2:

9) I den under nr. 15 foreslåede § 43 udgår i *stk. 4, 1. pkt.*, *stk. 5, 1. pkt.*, og *stk. 7* ordene »og *stk. 2*«.

10) I den under nr. 15 foreslåede § 44 udgår sidste punktum.

11) I den under nr. 15 foreslåede § 45 udgår i *stk. 1, 1. pkt.*, *stk. 2, 2. pkt.* og *stk. 3* ordene »og *stk. 2*«.

Af miljøministeren, tiltrådt af udvalget:

12) Nr. 18 affattes således:

»18. I § 54, *stk. 1*, indsættes efter 2. pkt. som et nyt punktum:

»I tiden 1. april – 1. september må løse hunde ikke medtages.«

3. og 4. pkt. bliver herefter 4. og 5. pkt.«

Af et *mindretal* (Arne Bjerregaard (KrF)):

13) Nr. 25 affattes således:

»25. I § 56, *stk. 1*, indsættes efter 2. punktum:

»I perioden fra 1. april til 1. september må løse hunde ikke medtages. Ministeren foranlediger, at der på passende steder fordelt ud over landet udskilles områder af offentligt ejet jord, hvor dette forbud ikke gælder. Forbudet gælder ikke hunde, der er med på jagt eller anvendes til politimæssige opgaver.«

3. pkt. bliver herefter 6. pkt.«

Af miljøministeren, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af Waldorff (VS)):

14) Før nr. 28 indsættes som nyt nummer:

»01. I § 57 indsættes efter *stk. 4* som nyt stykke:

»*Stk. 5.* Miljøministeren kan fastsætte regler, hvorefter det i nærmere angivet omfang tillades at anbringe reklamer på både.«

Stk. 5 og *6* bliver herefter *stk. 6* og *7*.«

Af miljøministeren, tiltrådt af *mindretallet* under nr. 5:

15) Efter nr. 30 indsættes som nyt nummer:

»01. I § 60 a indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Miljøministeren kan efter anmodning fra vedkommende amtsråd fastsætte regler om regulering af almenhedens brug af vandløb og søer til ikke-erhvervsmæssig sejlad.«

Af *mindretallet* under nr. 2:

16) Den under nr. 37 foreslåede § 65 c udgår.

Af *mindretallet* under nr. 6:

17) Den under nr. 37 foreslåede § 65 c affattes således:

»§ 65 c. Amtsrådet, i hovedstadsområdet dog hovedstadsrådet, opretter en fredningsadministration.

Stk. 2. Fredningsadministrationen bistår amtsrådet, henholdsvis hovedstadsrådet, ved udøvelsen af dets beføjelser i henhold til naturfredningsloven samt i forbindelse med andre afgørelser, der berører fredningsmæssige interesser.«

Af miljøministeren, tiltrådt af udvalget:

18) I den under nr. 38 foreslåede affattelse af lovens § 66, stk. 1, nr. 1), ændres »43, stk. 1 og 2« til: »43, stk. 1-3« og »54, stk. 1, 2. pkt. og« til: »54, stk. 1, 2. og 3. pkt., samt«.

Af mindretallet under nr. 2:

19) I den under nr. 38 foreslåede affattelse af § 66, stk. 1, ændres i nr. 1) »§ 43, stk. 1 og 2« til: »§ 43, stk. 1«.

Af mindretallet under nr. 13:

20) I den under nr. 38 foreslåede affattelse af § 66, stk. 1, ændres i nr. 1) »§ 56, stk. 1, 3. og 4. pkt.« til: »§ 56, stk. 1, 3. og 6. pkt.«.

Af miljøministeren, tiltrådt af udvalget:

21) Efter den i nr. 38 foreslåede affattelse af lovens § 66, stk. 1, nr. 6), indsættes som nyt nummer:

»7) overtræder forbud fastsat i henhold til §§ 54, stk. 4, 55, stk. 1, 2. pkt., og stk. 5, 1. pkt., samt 56, stk. 2, 2. pkt.«.

Bemærkninger

Til nr. 1

Ændringsforslaget formaliserer den korrekte fremgangsmåde ved bedømmelsen af en fredningssag, idet det hermed i lovens formålsparagraf vil blive lovfæstet, at hver enkelt fredningssag dels skal vurderes ud fra naturfredningsmæssige kriterier og dels ud fra de samfundsmæssige gener for de virksomheder og landbrug, der vil blive berørt af fredningen.

Til nr. 2

Ændringsforslaget vil skabe et bedre og bredere grundlag for taksationskommissio-

nens afgørelser, bl. a. fordi et medlem skal være udpeget af De samvirkende danske Landboforeninger. Taksationskommissionen tilføres derfor direkte landbrugskyndighed, hvad der vil være af væsentlig betydning, fordi det i vidt omfang er landbruget, der bærer generne og omkostningerne ved de fleste fredninger.

Til nr. 3

Efter den gældende lov skal finansudvalget give tilslutning til udbetaling af statens andel i erstatninger i fredningssager, hvor den samlede erstatning udgør mere end 500.000 kr. Denne beløbsgrænse har været gældende siden en lovændring i 1975. Indtil da var grænsen 200.000 kr. Efter lovforslaget i § 1, nr. 13, til nyaffattelse af § 33 foreslås beløbsgrænsen hævet derved, at forelæggelse i fremtiden kun skal ske, når den statslige erstatningsandel overstiger 500.000 kr. Da amtskommunen sædvanligvis betaler ¼ af erstatningen mod statens ¾, betyder det en reel forhøjelse af beløbsgrænsen med ½.

Ændringsforslaget sigter mod at muliggøre en mere smidig procedure for tilpasning af beløbsgrænsen til prisudviklingen.

Til nr. 4

Udvalgsarbejdet har klart demonstreret, at det i praksis vil være umuligt at administrere denne bestemmelse på en rationel og retfærdig måde. Konklusionen af udvalgsbehandlingen er derfor, at stykket må udgå.

Til nr. 5

Bestemmelsen indebærer en inddragelse af moser og visse private vandløb under den hidtidige ordning, der indebærer en erstatningsfri regulering vedrørende visse vådområder. Om baggrunden herfor henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 15.

For så vidt angår private vandløb er der anlagt en sondring mellem på den ene side vandløb med en bundbredde på mindst 1,5 m (større vandløb), der er omfattet af bestemmelsens 1. pkt., og på den anden side vandløb med en bundbredde på under 1,5 m (mindre vandløb), der falder ind under 2. pkt.

De større private vandløb er som udgangspunkt inddraget under godkendelsesordnin-

gen, da disse vandløb ofte vil være af naturfredningsmæssig interesse allerede på grund af deres størrelse og dermed deres landskabelige betydning. For ikke at gøre godkendelsesordningen mere omfattende end nødvendigt, åbnes der i § 43, stk. 4, mulighed for at udskille de kategorier af større private vandløb, der er uden fredningsmæssig betydning.

De mindre private vandløb har i mange tilfælde stor betydning for flora og fauna. Derimod har de ofte ikke samme betydning for landskabsbilledet som større vandløb. På denne baggrund er det fastsat, at kun de mindre private vandløb, som efter en nærmere vurdering anses for at være af fredningsmæssig interesse, skal inddrages under godkendelsesordningen. Det betyder, at f. eks. grøfter, kanaler og lignende kunstigt frembragte vandløb anlagt i forbindelse med grundforbedring og landvinding m. v. samt stærkt regulerede vandløb og vandløb i øvrigt uden fredningsmæssig interesse ikke bliver medtaget under godkendelsesordningen. Denne ordning vil derfor blive koncentreret om de uregulerede eller mindre regulerede private vandløb samt vandløb, der udgør dele af vandløbssystemer, som i øvrigt er værdifulde og følsomme over for ændringer i de øvre dele. For så vidt angår kilder, der indgår i en mose (kilde- og vældmoser), vil de være omfattet af § 43, stk. 2's første led om moser, jfr. bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 15.

Udpegningen af de mindre vandløb, der skal omfattes af en godkendelsesordning, må således ske på grundlag af en kortlægning, analyse og vurdering af de fredningsmæssige interesser knyttet til de mindre vandløb i den pågældende region. Denne registrering, der foretages af amtsrådet, henholdsvis hovedstadsrådet, i samarbejde med fredningsstyrelsen, og som vil ske med udgangspunkt i det allerede foreliggende analysemateriale m. v., må i øvrigt ses i sammenhæng med såvel fredningsplanlægningen efter lovens kapitel IV som amtsrådets henholdsvis hovedstadsrådets planlægning i øvrigt vedrørende vandløb, herunder især recipientkvalitetsplanlægningen, jfr. lovforslagets bemærkninger til § 43.

Det vil blive tilstræbt, at godkendelsesordningen så vidt muligt iværksættes samtidig for hele landet. Dette udelukker dog ikke, at

der i særlige tilfælde – hvor det ud fra planlægnings- og fredningssyns skønnes begrundet – vil kunne iværksættes godkendelsesordninger for bestemte områder, for hvilke det fornødne registrerings- og analysemateriale foreligger.

Med hjemmel i § 35, stk. 1, 1. pkt., og § 43, stk. 7, vil miljøministeren kunne fastsætte nærmere retningslinier for det registreringsarbejde, der skal iværksættes, herunder også tidsfrister for arbejdets udførelse, samt for administrationen af ordningen.

Reglerne i § 43 om beskyttelse af vandløb er altså udformet således, at offentlige vandløb samt større private vandløb uden videre falder ind under godkendelsesordningen, mens der vedrørende mindre private vandløb skal ske en nærmere udpegning af de beskyttelsesværdige vandløb på grundlag af en vurdering af deres fredningsmæssige værdier med henblik på at inddrage dem under ordningen ved bekendtgørelse udstedt af miljøministeren.

Målet må vedrørende de forskellige vandløbskategorier være, at den samlede godkendelsesordning efter § 43 kommer til at omfatte de vandløb, hvortil der knytter sig fredningsmæssige interesser, det være sig landskabelige, naturvidenskabelige eller rekreative interesser, således at vandløb uden fredningsmæssig interesse holdes uden for ordningen.

Ud fra administrative hensyn er det hensigten, at det planlægnings- og registreringsarbejde, som vil blive udført af amtskommunerne, henholdsvis hovedstadsrådet, i samarbejde med fredningsstyrelsen, resulterer i kort, der indeholder en angivelse af samtlige de vandløb – offentlige som private – der er omfattet af godkendelsesordningen.

Grundlaget for sondringen mellem større og mindre private vandløb er disses bundbredde. Der er her tale om den faktiske bundbredde, idet der for private vandløb ikke er fastsat nogen regulativmæssig bundbredde. På denne baggrund må bundbredden fastlægges efter en gennemsnitsbetragtning. Afgørende vil i denne henseende være den gennemsnitlige bundbredde af vandløbet inden for grænserne af den eller de ejendomme, der er omfattet af den pågældende sag, eller hvor foranstaltningen skal gennemføres. Hvis den gennemsnitlige bundbredde, beregnet på denne måde, er på 1,5 m eller dero-

ver, vil det pågældende vandløb (den pågældende vandløbsstrækning) være omfattet af ordningen i § 43, stk. 1, 1. pkt.

Til nr. 6

De mindre, private vandløb har efter mindretallets opfattelse ikke samme betydning for landskabsbilledet som de større vandløb. På denne baggrund mener mindretallet, at de små private vandløb, som efter nærmere vurdering må anses at være af fredningsmæssig interesse, skal underkastes en normal fredningsprocedure. (En status quo-fredning). Forslaget vil desuden betyde en enklere administration.

Til nr. 7

Bestemmelsen har til formål at begrænse rørskår til perioden 1. november–1. marts, hvor dette er til forholdsvis ringe gene for fuglelivet. Bestemmelsen omfatter ikke blot selve rørskåret, men også borttransporten af de afskårne rør fra rørskovsområdet.

Begrundelsen for denne bestemmelse er, at mens man indtil for få år siden slog rørene manuelt eller anvendte slåmaskiner, der normalt kunne høste rør i perioder, hvor isdækket var fast, er i de senere år udviklet specialmaskiner, der kan høste rørene under kørsel/sejlads på åbent vand. Herved er det blevet muligt at lade rørhøsten begynde tidligere om efteråret og især senere om foråret.

Om efteråret vil for tidlig rørhøst kunne forstyrre den vilde fauna og herunder det jagtbare fuglevildt i jagtperioden. Om foråret kan et sent rørskår over åbent vand gøre særlig skade ved at ødelægge de tidligt ynglende vandfugles reder og i øvrigt forstyrre vådområdernes ynglefugle, der for flere arters vedkommende begynder at yngle i marts og april måneder.

Bestemmelsens anvendelsesområde er ikke begrænset til de ferske vådområder, idet den også vil kunne anvendes, for så vidt angår søterritoriet. Der er i denne henseende tale om en speciel beføjelse for miljøministeren, der gælder ved siden af den almindelige beføjelse i naturfredningslovens § 60 til ved bekendtgørelse at foretage fredninger på søterritoriet.

Tilladelse til at udvide rørskårperioden kan meddeles for hele landet i tilfælde af

langvarige isvintre. Tilladelse meddeles i sådanne tilfælde i form af en offentlig bekendtgørelse, der indrykkes i Statstidende og de største dagblade.

Tilladelse kan endvidere meddeles efter ansøgning i konkrete tilfælde, hvor ganske særlige hensyn gør sig gældende. Der vil i tilladelsen kunne fastsættes vilkår om områdebegrænsninger m. v.

Til nr. 8

Forslaget er en konsekvens af den ændrede formulering af § 43, stk. 2, jfr. ændringsforslag nr. 5.

Den foreslåede bestemmelse vil kun i meget begrænset omfang medføre økonomiske konsekvenser for det erhvervmæssige rørskår, fordi rørskår enten allerede i dag finder sted i perioden 1. november–1. marts – og det er det normale – eller fordi det i de fleste øvrige tilfælde vil være muligt at gennemføre alt rørskårsarbejde inden for denne periode.

Til nr. 9, 11 og 19

Ændringsforslaget er en konsekvens af ændringsforslag nr. 4.

Til nr. 10

Det kan i et retssamfund ikke være rimeligt, at man i forhold til en tilladelse, som er meddelt af myndighederne bl. a. under hensyntagen til naturfredningsloven, med tilbagevirkende kraft skærper vilkårene. Har almenheden en sådan interesse i en bygning eller beplantning, må det offentlige afholde de hermed forbundne udgifter. Punktummet bør derfor udgå.

Til nr. 12

Om baggrunden for et forbud mod løsgående hunde på stranden henvises til bemærkningerne til lovforslagets nr. 18.

Forslaget medfører, at det foreslåede generelle forbud mod at medtage løse hunde på strande indskrænkes til perioden 1. april–1. september, hvor løsgående hunde vil kunne medføre de største gener for badegæster og vil virke mest skadeligt på dyre- og fuglelivet.

Uden for den nævnte periode vil naturfredningsloven ikke være til hinder for, at der medtages løse hunde. Skulle der herved enkelte steder opstå væsentlige gener, vil der være mulighed for i henhold til bestemmelsen i naturfredningslovens § 54, stk. 4, at udstede forbud mod at medtage løse hunde eller helt at lukke strandområdet for offentlig adgang, eventuelt – hvis det drejer sig om særligt sårbare naturområder – i medfør af bestemmelsen i lovforslagets § 56 a.

Det forbud mod at medtage løse hunde, som ved forslaget indføres for udrykede arealer samt for strande i tiden 1. april–1. september, gælder kun ved almenhedens færdsel og ophold med hjemmel i naturfredningsloven. Bestemmelsen gælder derfor ikke for ejere, der medtager hunde på egen grund. Bestemmelserne er heller ikke til hinder for, at ejeren – det være sig private, kommuner eller staten – kan tillade, at løse hunde må medtages.

Til nr. 13

Det under nr. 12 anførte gælder også her. Endvidere er det nødvendigt for mange hunderacer, at de jævnlige får mulighed for at løbe. Dette er ligeledes en forudsætning for den nødvendige træning af jagthunde. Det må derfor anses for absolut nødvendigt, hvis det generelle forbud mod løse hunde skal gennemføres, at arealer af en rimelig størrelse (f. eks. 5–30 ha) udskilles (f. eks. ved opstættelse af dyrehegn) og stilles til rådighed for hundeejerne, så de får en mulighed for at motionere deres dyr og for at give dem den nødvendige træning.

Til nr. 14

Efter forslaget kan miljøministeren bestemme, at det generelle forbud mod reklamer i fri luft i stk. 1 ikke skal gælde for reklamer på både. Bestemmelserne vil kunne udformes bl. a. som gældende for et afgrænset geografisk område, for visse kategorier af både og med begrænsninger med hensyn til karakteren og størrelsen af de tilladte reklamer.

Baggrunden for forslaget er bl. a. et ønske om lovliggørelse af en udviklet praksis, hvorefter visse firmaer gratis stiller både til rådighed navnlig for sejlklubbers unge medlem-

mer mod reklame for firmaet på bådside eller sejl.

Til nr. 15

Den gennem de senere år stærkt øgede sejlads med kanoer og andre både på flere af vore åer og søer har givet anledning til en række problemer ikke alene for bredejerne, som det fremgår af en række aktuelle tilkendegivelser, men også for vandløbene i sig selv.

Disse problemer vil i et vist omfang kunne afhjælpes, ved at der efter en planlægning gennem erhvervelser eller fredninger tilvejebringes raste- og opholdspladser, men dette vil ikke uden videre være tilstrækkeligt.

Den foreslåede bestemmelse tager derfor sigte på, at der kan iværksættes en nærmere regulering af den rekreative udnyttelse af vandløb og søer til sejlads. Det er kun et relativt begrænset antal vandløb, der er egnet til sejlads i større omfang. Flere af de større søer er i offentligt eje, og der er således mulighed for allerede på dette grundlag at fastsætte nærmere bestemmelser på dette område. Den foreslåede bestemmelse må derfor antages at få et begrænset anvendelsesområde, f. eks. i de tilfælde, hvor bestemte vandløb, som f. eks. Gudenå eller Suså, eller ikke offentligt ejede søer er genstand for en så omfattende besejling, at dette er til skade for plante- og dyrelivet, de rekreative interesser og til væsentlig gene for bredejerne.

En regulering vil kunne tage sigte på en nærmere fastlæggelse af det samlede antal både, der må benyttes i det pågældende vandområde, og deres fordeling på bådudlejere, klubber og lignende. Bredejernes og lokalbefolkningens interesser i bådehold vil i den forbindelse blive tilgodeset. For så vidt angår den organiserede anvendelse af både vil en orden endvidere kunne tage sigte på, at lån af både kun vil kunne ske gennem lokale sportsklubber og lignende. Af kontrolmæssige grunde kan der ligeledes blive tale om krav om registrering af de både, der herefter må benyttes, samt regler om godkendelse af udlejningsvirksomhed m. v. og vilkårene for denne, således at ordningen ikke kan give anledning til misbrug. Endelig vil der i reglerne kunne optages bestemmelser om færdsel på bredderne.

Reglerne fastsættes i hvert tilfælde af miljøministeren ved bekendtgørelse efter anmodning fra vedkommende amtsråd.

Det nærmere indhold af ordningen vil blive fastlagt efter forhandling med amtsrådet, friluftsrådet, eventuelle lokale udlejningsvirksomheder, grundejerforeninger m. v.

Det forudsættes, at miljøministeren kan henlægge den nærmere administration af en sådan reguleringsordning – eller dele heraf – til vedkommende amtsråd eller et lokalt organ etableret af eventuelt flere berørte amtsråd.

Til nr. 16

Det vil være i klar strid med en meget lang tradition, om man fra folketingets side nu i selve lovene skulle begynde at instruere de kommunale myndigheder om, hvorledes man i kommunerne skulle organisere arbejdet for at kunne leve op til de krav, der fra folketingets side stilles til kommunerne. Paragraffen bør derfor udgå.

Til nr. 17

Det er mindretallets opfattelse, at opbygningen af fredningsadministrationen bør være en afgørelse, der alene træffes i de lokale amtsråd, i hovedstaden dog hovedstadsrådet.

Det findes betænkeligt, såfremt man ad lovgivningens vej fastsætter og tilrettelægger amtsrådenes personalepolitik gennem en lovfæstelse af enkelte stillinger.

Til nr. 18

Ved ændringen af § 43, stk. 1 og 2, til §

43, stk. 1–3, tilvejebringes straffehjemmel for overtrædelse af bestemmelsen om rørskår i § 43, stk. 3. Ændringen er således en konsekvens af ændringsforslag nr. 7.

Indføjjelsen af § 54, stk. 1, 3. pkt., er en konsekvens af ændringsforslag nr. 12.

Til nr. 20

Ændringsforslaget er en konsekvens af ændringsforslag nr. 13.

Til nr. 21

Forslaget tilsigter en klargøring af straffehjemmelen for overtrædelsen af de forbud, som en udnyttelse af beføjelserne i §§ 54–56 til at begrænse almenhedens rettigheder til færdsel og ophold reelt vil være udtryk for, jfr. § 54, stk. 4. § 55, stk. 1, 2. pkt., og stk. 5, 1. pkt., samt § 56, stk. 2, 2. pkt. Dette gælder også, hvor hjemmelen i § 54, stk. 4, til at gøre undtagelser fra reglen i § 54, stk. 1, 1. pkt., om almenhedens færdsel og ophold på strandene alene udnyttes til f. eks. at forbyde færdsel med løsgående hunde for en bestemt strandstrækning uden for den periode, der er omfattet af den foreliggende regel i § 54, stk. 1, 3. pkt., jfr. ændringsforslag nr. 12. Tilsvarende vil der vedrørende de i § 56 omhandlede udyrkede arealer kunne tænkes tilfælde, hvor f. eks. en fuldstændig lukning for offentligheden af et bestemt område ikke er påkrævet, men hensynet til dyrelivet eller andre særlige grunde nødvendiggør, at der i medfør af reglen i § 56, stk. 2, 2. pkt., fastsættes visse begrænsninger i færdsels- og opholdsretten.

Svend Andersen (Bornh.a.) (S) fmd. Helle Degn (S) Jørgen Frederiksen (S)

Svend Erik Rasmussen (S) Erik Holst (S) Marinus Sørensen (S) Westh (S)

Kristen Østergaard (V) Aksel Pedersen (V) Keld Andersen (KF) Prehn (CD)

Arne Bjerregaard (KrF) Thorndahl (FP) Askjær Jørgensen (FP) nfmd.

Børge Møller (FP) Alfred Andersen (SF) Waldorff (VS)

Partierne DKP, RV, DR og EP var ikke repræsenteret ved medlemmer i udvalget.

Spørgsmål fra udvalget til miljøministeren samt dennes svar herpå

Ad § 35

Spørgsmål:

»Samtidig med lovforslagets decentraliseringsbestræbelser opretholder stk. 2 en centralisering. Kan ministeren give eksempler på, hvorledes denne bestemmelse tænkes anvendt?»

Kan ministeren i virkeligheden i henhold til stk. 2 tiltage sig samtlige beføjelser efter stk. 1?»

Svar:

Forslagets § 35, stk. 2, hvorefter miljøministeren kan beslutte selv at tilvejebringe planlægningsgrundlaget for særlige områder i en region eller for hele landet for så vidt angår visse typer af fredningsinteresser, har karakter af en *undtagelsesbestemmelse*.

Udgangspunktet for bestemmelsen er, at hele planlægningsgrundlaget skal tilvejebringes af de amtskommunale myndigheder.

Undtagelsesbestemmelsen i § 35, stk. 2, kan bl. a. tænkes anvendt for områder af national eller international betydning og med en så kompleks økologisk sammensætning, at der alene centralt vil være ekspertise til stede til at kunne tilvejebringe det fornødne planlægningsgrundlag. I bemærkningerne til lovforslaget er der i denne forbindelse eksempelvis peget på de vådområder, der i forbindelse med Danmarks ratifikation af konventionen om vådområder af international betydning navnlig for vandfugle er udpeget som danske områder af international betydning for fuglelivet.

Der kan også være tale om frednings- eller rekreative interesser, som der er et ønske om at få kortlagt for hele landet på én gang. Man kunne eksempelvis forestille sig, at der som led i udarbejdelsen af en friluftspolitik kunne vise sig behov for en landsdækkende analyse af behovet for campingpladser. Afhængig af de tidsfrister, der vil blive pålagt i

sådanne situationer, kan det vise sig nødvendigt, at et sådant analysearbejde gennemføres og styres centralt.

Også store statslige anlægsarbejder kan afføde akutte analysebehov, som alene vil kunne opfyldes af de centrale fredningsmyndigheder. I bemærkningerne til lovforslaget er nævnt eksempelvis de fredningsmæssige konsekvenser af en Storebæltsbro eller af inddæmninger i Vadehavet.

De centrale fredningsmyndigheder vil endvidere kunne anvende beføjelsen til som led i forsknings- og forsøgsvirksomhed at tilvejebringe et vejledende eksempel materiale for det amtskommunale analysearbejde.

Endelig findes der nationale mindesmærker eller afgrænsede interesseområder af betydning for hele landet – f. eks. Dybbøl, Hammershus, Skallingen eller Stavns fjord – som det vil kunne være naturligt blev planlagt på grundlag af et centralt analysearbejde.

Miljøministeren vil ikke med hjemmel i en undtagelsesbestemmelse kunne tiltage sig samtlige de beføjelser, som ifølge hovedreglen i § 35, stk. 1, er henlagt til amtskommunerne.

I de tilfælde, hvor det besluttes, at de centrale fredningsmyndigheder tilvejebringer planlægningsgrundlaget, vil spørgsmålet blive drøftet med den eller de pågældende amtskommuner som led i det tætte, løbende samarbejde, der forudsættes etableret mellem centrale og regionale fredningsmyndigheder.

Ad § 36

Spørgsmål:

»Med henvisning til stk. 3 bedes oplyst, hvorledes man sikrer sig mod dobbeltadministration derved, at der både på amtsplan og centralt udarbejdes planer.«

Svar:

Når de centrale myndigheder i henhold til forslaget § 36, stk. 3, måtte beslutte sig til selv at udarbejde fredningsplanbidrag, vil sådanne bidrag typisk vedrøre områder, hvor også planlægningsgrundlaget er tilvejebragt af de centrale fredningsmyndigheder, jfr. besvarelsen af spørgsmål 18.

De centrale fredningsmyndigheder vil ikke påbegynde udarbejdelse af planbidrag, før end spørgsmålet har været drøftet med den eller de berørte amtskommuner. Det vil utvivlsomt ofte blive således, at de centrale fredningsmyndigheder inddrages i planlægningsarbejdet efter anmodning fra den pågældende amtskommune. I det hele forudsættes det, at fredningsplanlægningen vil foregå i et tæt, løbende samarbejde mellem centrale og amtskommunale fredningsmyndigheder. Såfremt de centrale fredningsmyndigheder indtræder i planlægningsarbejdet, efter at det er påbegyndt, vil det fra amtskommunernes side udarbejdede materiale indgå i de centrale fredningsmyndigheders videre planlægningsarbejde.

Der skulle således ikke være risiko for, at der sideløbende planlægges såvel i amtskommune som centralt for det samme område. Der vil i øvrigt med hjemmel i forslaget § 36, stk. 2, blive fastsat nærmere retningslinier for planlægningens indhold og udførelse.

Ad § 55

Spørgsmål:

»I forbindelse med den foreslåede § 55, stk. 6, bedes oplyst, hvilke overvejelser ministeren har gjort sig vedrørende fastsættelsen af regler på dette område.«

Svar:

Efter gennemførelsen af ændringen af naturfredningsloven i 1969, hvor kapitel VIII om almenhedens færdsel og ophold blev optaget i loven, udarbejdede ministeriet for kulturelle anliggender i samarbejde med Dansk Skovforening en slags ordensreglement for almenhedens færdsel i de private skove.

I de efterfølgende år har ministeriet bekostet indkøb af skilte med en tekst svarende til dette ordensreglement til opsætning ved indgangene til alle private skove, hvis ejere har fremsat ønske herom.

Det er på disse skilte oplyst, at overtrædelse af de enkelte bestemmelser vil blive straffet efter loven. Der er imidlertid ikke i naturfredningsloven hjemmel til at straffe for overtrædelse af de enkelte bestemmelser. I de fleste tilfælde har ministeriet ment, at der ville være straffehjemmel i mark- og vejfredsloven. Det har imidlertid vist sig, at anlægemyndigheden i en række sager har fundet straffehjemmelen i mark- og vejfredsloven for spinkel og anbefalet, at der tilvejebringes selvstændig straffehjemmel i naturfredningsloven.

Den manglende straffehjemmel i naturfredningsloven har sin årsag i, dels at der ikke er hjemmel til at straffe for overtrædelse af de i § 55 fastsatte færdselsbegrænsninger, dels at der ikke i loven har været hjemmel for ministeren til at fastsætte et ordensreglement for de private skove, således som der er for strandene. Efter loven er der hjemmel til at straffe for overtrædelsen af sådanne forskrifter som et ordensreglement, jfr. forslaget § 66, stk. 1, nr. 3.

De nu foreslåede ændringer i § 55 med indføjelser af et nyt stk. 6, der tilvejebringer hjemmel for miljøministeren til at fastsætte de almindelige regler for almenhedens færdsel og ophold i private skove, giver sammen med de foreslåede ændringer i straffebestemmelserne, jfr. forslaget § 66, stk. 1, nr. 1, og bemærkningerne hertil den nødvendige straffehjemmel.

Bestemmelsen i forslaget § 55, stk. 6, er medtaget efter ønske fra Dansk Skovforening, og reglerne vil blive fastsat efter forhandling med bl. a. denne forening.

I et nyt ordensreglement vil indgå de regler, som er indeholdt i det eksisterende ordensreglement, og herudover andre regler, som udviklingen har vist at der er behov for. Der kan f. eks. blive tale om supplerende bestemmelser om afholdelse af offentlige arrangementer.

Det nærmere indhold af et nyt ordensreglement vil i øvrigt afhænge af forhandlingerne med de berørte organisationer.

Der vedlægges et eksemplar af det eksisterende »ordensreglement«.*)

Det bemærkes, at der ikke gennem fastsættelse af de nævnte regler kan ske en udvikling af offentlighedens ret til færdsel og op-

*) ikke optrykt som bilag til betænkningen.

hold i skovene, idet grænserne herfor er fastlagt i lovens § 55, stk. 2—4.

Spørgsmål:

»I hvilket omfang har ministeren benyttet sine beføjelser ifølge § 46, stk. 4, til at fastsætte andre bestemmelser for kyststrækninger, der er omfattet af loven om sandflugtsbekæmpelse?«

Spørgsmål:

»Ville det efter ministerens opfattelse betyde en øget sikring af naturværdierne ved den jyske vestkyst, såfremt naturfredningsloven også skulle gælde for klitter?«

Svar:

Beføjelsen efter § 46, stk. 4, til ved bekendtgørelse at sætte strandbeskyttelseslinien i kraft på sandflugtsfredede arealer er ikke tidligere benyttet.

Spørgsmålet er for tiden under overvejelse, og jeg kan i den forbindelse oplyse følgende:

På arealer omfattet af strandbeskyttelseslinien må der ikke opføres bygninger, skure m. v. Strandbeskyttelseslinien omfatter strandbredder og andre kyststrækninger, hvor der ikke findes sammenhængende grønsvær eller anden sammenhængende landvegetation, samt arealer, der ligger inden for en afstand af 100 m fra, hvor denne vegetation begynder.

Strandbeskyttelseslinien administreres af fredningsnævnene med overfredningsnævnet som ankeinstans.

Ifølge § 46, stk. 4, gælder strandbeskyttelseslinien ikke for kyststrækninger, der er omfattet af loven om sandflugtsbekæmpelse, medmindre miljøministeren bestemmer andet.

Ved sandflugtsloven er alle strandbredder langs den jyske vestkyst undergivet fredning. Det samme gælder bl. a. alle klitstrækninger og andre langs disse beliggende arealer inden for 100 m fra sådanne strandbredders inderste grænser samt herudover klitstrækninger, der ligger op til 500 m fra strandbreddens grænse, jfr. lovens § 1.

At et område er undergivet klitfredning betyder, at der ikke uden tilladelse fra klitmyndighederne (skovstyrelsen) må opføres bygninger m. v. på de pågældende arealer.

Det er imidlertid ikke på alle kyststrækninger langs vestkysten, der forekommer klitter. Hvor klitter ikke findes, omfatter sandflugtsfredningen derfor kun selve strandbredden.

På disse strækninger giver sandflugtslovens regler en mindre beskyttelse, end tilfældet ville have været efter naturfredningslovens strandbeskyttelseslinie, der ud over selve strandbredden tillige ville have omfattet arealer inden for en afstand af 100 m fra denne.

Jeg tillægger hensynet til beskyttelsen af de enestående landskabelige og rekreative værdier ved den jyske vestkyst den største betydning, og jeg er derfor indstillet på at tage de skridt, der er nødvendige for at sikre disse værdier.

Det vil efter min opfattelse betyde en øget sikring for de kyststrækningers vedkommende, hvor der ikke forekommer klitter, såfremt strandbeskyttelseslinien sættes i kraft for disse arealer.

Jeg mener imidlertid, at der må foretages en samlet vurdering af behovet for varetagelsen af beskyttelseshensynene langs hele den jyske vestkyst, før der tages stilling til, hvorvidt og i hvilket omfang bestemmelsen i § 46, stk. 4, bør tages i anvendelse.

Spørgsmål:

»Kan ministeren bekræfte, at besvarelsen af spørgsmål 59—60 (bilag 59) ikke indebærer, at der lægges hindringer i vejen for det traditionelle kystfiskeri?«

Svar:

Jeg kan bekræfte, at hverken den eksisterende beskyttelse af den jyske vestkyst i medfør af sandflugtsloven eller en eventuel beskyttelse i medfør af naturfredningslovens regler om strandbeskyttelseslinie er eller vil være til hinder for det traditionelle fiskeri fra kysten. Det er således ikke i strid med de nævnte bestemmelser, når fiskerbådene hales op på stranden, som det sker en række steder langs vestkysten.

Der vil formentlig alene kunne blive tale om, at anlæg i forbindelse med kystfiskeriet — nemlig de motorspil, hvormed bådene hales op på stranden — vil kræve dispensation fra naturfredningsloven. Et sådant spil vil være omfattet af lovens forbud mod bygning-

ger, anlæg m. v. Efter det for mig oplyste foreligger der heller ikke i denne henseende en reel hindring for kystfiskeriet, idet fredningsnævn og overfredningsnævn anlægger

en dispensationspraksis i forbindelse med foranstaltninger, der er led i erhvervsudøvelse, hvorefter der vil kunne forventes givet dispensation til anlæg af denne art.